

Meta-Analysis of Variables Descriptive Statistics in Accounting Journals¹

Ali Rahmani², Fatemeh Geramirad³, Mahnaz Mahmoudkhani⁴

Received: 2021/09/16

Accepted: 2022/01/25

Research Paper

Abstract

Data accuracy plays an important role in any research. One of the reasons a paper is rejected by international accounting journals is non-reliance of editors on domestic data due to lack of access to this data in international databases. Also, one of the ways that editors and reviewers can find out the accuracy of data is to refer to the descriptive statistics of variables previously published in accounting journals. Therefore, this study uses descriptive statistics of frequent variables in accounting journals approved by Ministry of science to provide an overview of variables in Iranian accounting journals and be used by accounting researchers, peer reviewers and editors as a scale of variable limits in papers. This study reviews 632 papers published in sixteen journals approved by the Ministry of Science in 2016, 2017, and 2018. The results show that the standard deviation and dispersion of some variables are high and some are low. Variables such as cash holdings, equity returns, and the ratio of intangible assets have the lowest dispersion, and variables such as earnings per share, book value per share, and the asset's logarithm have the highest dispersion among the variables.

Keyword: Descriptive Statistics, Meta-Analysis, Financial Ratios.

JEL Classification: M41

1. DOI: 10.22051/JERA.2021.37370.2914

2. Professor, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences & Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). (rahmani@alzahra.ac.ir).

3. Ph.D. Student, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences & Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. (f.geramirad@gmail.com).

4. Ph.D., Department of Accounting, Faculty of Social Sciences & Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. (m.mahmoudkhani@alzahra.ac.ir).

<https://jera.alzahra.ac.ir>

فرا تحلیل آمار توصیفی متغیرها در مجلات حسابداری ۱

علی رحمانی^۲، فاطمه گرامی راد^۳، مهناز محمودخانی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۰۵

مقاله پژوهشی

چکیده

صحت داده‌ها، نقش مهمی در پژوهش دارد. یکی از دلایل عدم پذیرش مقالات در مجلات بین‌المللی حسابداری عدم اتکا به داده‌های داخلی به علت عدم دسترسی سردبیران و داوران به داده‌های مذکور در بانک‌های اطلاعاتی بین‌المللی است. همچنین یکی از راه‌هایی که سردبیران و داوران می‌توانند به صحت داده پی ببرند، مراجعه به آمار توصیفی متغیرهای چاپ شده قبلی در مجلات حسابداری است. از همین رو در این پژوهش، آمار توصیفی متغیرهای پرکاربرد در مجلات حسابداری مصوب وزارت علوم، مورد بررسی قرار گرفته است تا نمایی کلی از وضعیت متغیرها در مجلات حسابداری ایران ارائه دهد و به‌عنوان مبنایی از حدود متغیرها در مقالات مورد استفاده پژوهشگران حسابداری، داوران و سردبیران باشد. در این پژوهش ۶۳۲ مقاله منتشر شده در شانزده نشریه مورد تأیید وزارت علوم در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد انحراف استاندارد و پراکندگی برخی از متغیرها زیاد و برخی کم است. متغیرهای نگهداشت وجه نقد، بازده حقوق صاحبان سهام؛ و نسبت دارایی نامشهود کمترین پراکندگی و متغیرهای سود هر سهم، ارزش دفتری هر سهم و لگاریتم دارایی بیشترین پراکندگی را در بین متغیرها دارد.

واژه‌های کلیدی: آمار توصیفی، فرا تحلیل، نسبت‌های مالی.

طبقه بندی موضوعی: M41

DOI: 10.22051/JERA.2021.37370.2914

۱. استاد گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران، (نویسنده مسئول). (rahmani@alzahra.ac.ir)

۲. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. (geramirad@gmail.com)

۳. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. (m.mahmoudkhani@alzahra.ac.ir)

۴. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. (m.mahmoudkhani@alzahra.ac.ir)

https://jera.alzahra.ac.ir

مقدمه

پژوهشگران در فرایند پژوهش، مجموعه داده‌ها را پس از مرحله جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل نموده و ارائه می‌کنند. هدف از ارائه تجزیه و تحلیل‌های توصیفی^۱، ارائه ویژگی‌های جامعه اصلی و نمونه پژوهش است (لارسون، ۲۰۰۶). این تجزیه و تحلیل شامل توصیف داده‌ها از نظر فراوانی، میانگین، چارک‌ها، انحراف استاندارد، دامنه بین چارک‌ها و غیره است (حسین، ۲۰۱۲).

آمار توصیفی به مجموعه روش‌هایی اطلاق می‌شود که برای جمع‌آوری، خلاصه کردن، طبقه‌بندی و توصیف حقایق عددی به کار می‌رود. در واقع این آمارها، داده‌ها و اطلاعات پژوهش را توصیف می‌کنند و طرح یا الگوی کلی برای استفاده سریع‌تر و بهتر از داده‌ها به دست می‌دهد (نامور، زمانی مقدم، محمد داودی و صالحی، ۱۳۸۶). آمار توصیفی شرحی از ویژگی و میزان اعداد استفاده‌شده در تحلیل‌های آماری است. هدف اصلی ارائه این آمار توصیفی عمدتاً ارائه شرح مختصری از نمونه مورد استفاده در پژوهش است. همچنین داوران و سردبیران نشریات و خوانندگان مقالات با استفاده از آمار توصیفی به ارزیابی صحت کلی داده‌های استفاده‌شده توسط پژوهشگران در تحلیل‌های آماری پی می‌برند.

پایگاه داده مورد استفاده جزء مهمی از یک پروژه پژوهشی است (بال و فوستر، ۱۹۸۲). دیکان و زف (۲۰۱۴) اشاره می‌کنند که سردبیران نشریه‌ها باید از نویسندگان مقالات دریافتی بخواهند تا در خصوص روش‌شناسی مورد استفاده در پژوهش، از جمله جمع‌آوری داده‌ها، دقت و روش‌های تأییدکننده برای یک دوره مشخص توضیحاتی ارائه دهند؛ بنابراین از عوامل مؤثر بر پذیرش مقالات، داده‌های مورد استفاده در تجزیه و تحلیل است. استفاده از داده‌های دقیق امکان چاپ مقاله را افزایش می‌دهد.

این پژوهش دارای دانش‌افزایی است. تاکنون در مقالات داخلی یا خارجی، آمار توصیفی متغیرهای مقالات چاپ‌شده در مجلات حسابداری مورد تحلیل واقع نشده است. در بسیاری از کشورهای جهان، داده‌های صورت‌های مالی شرکت‌های عضو بورس و اوراق بهادار در پایگاه‌هایی چون دیتا استریم^۲ وجود دارد در ایران علی‌رغم وجود چند شرکت پردازش اطلاعات که این کار را انجام می‌دهند، بانک اطلاعاتی جامع و معتبری برای امور پژوهشی معرفی نشده است. این نقص، بررسی صحت داده‌ها را به‌خصوص زمانی که پژوهشگران ایرانی

1. Descriptive analysis
2. Data stream

می‌خواهند اقدام به چاپ مقاله در مجلات معتبر بین‌المللی کنند، با مشکلاتی مواجه ساخته است. همچنین در مواردی سردبیران و داوران نشریات خارجی به علت عدم اتکا و اعتماد به داده‌های ایرانی مقالات را رد می‌کنند. از این رو نویسندگان داخلی می‌توانند با استناد به یافته‌های این پژوهش که میانگینی از متغیرهای مورد بررسی در مقالات مختلف است، آمار توصیفی متغیر ذکر شده در مقاله خویش را با این مقاله مقایسه نمایند.

داوران مجلات داخلی هنگام بررسی و ارزیابی مقالات با مشکلاتی مواجه هستند؛ چراکه پژوهشگران در ایران عمدتاً از نرم‌افزار ره‌آورد نوین استفاده نکرده و یا به صورت دستی داده‌ها را گردآوری می‌کنند. فقدان وجود پایگاه معتبر موجب عدم اطمینان به صحت و کیفیت داده‌های مقالات گردیده است. یکی از راه‌های صحت سنجی آمار توصیفی مقالات این است که با مراجعه به مقالات چاپ‌شده قبلی در مجلات داخلی، محدوده‌ای از میانگین متغیرهای مورد استفاده در مقالات به دست آورد. از همین رو داوران و سردبیران داخلی می‌توانند از یافته‌های این پژوهش برای بررسی آمار توصیفی مقالات داخلی استفاده نمایند و در صورت تفاوت بالا درخواست داده از نویسندگان داشته باشند و آمار توصیفی مقالات را به طور دقیق‌تری بررسی کنند. البته لازم به ذکر است که سردبیران و داوران هنگام استفاده از یافته‌های این پژوهش بایستی به محدودیت‌های این پژوهش از نظر جامعه و نمونه آماری توجه داشته باشند و با در نظر گرفتن سایر روش‌های صحت سنجی از یافته‌های این پژوهش استفاده نمایند.

این پژوهش می‌تواند بینش و توصیفی از وضعیت آمار توصیفی متغیرهای پرکاربرد مجلات حسابداری ارائه دهد. همچنین نویسندگان مقالات می‌توانند با مقایسه آمار توصیفی مقالات خود با یافته‌های این مقاله، در صورت تفاوت زیاد دو متغیر، با دقت بیشتری آمار توصیفی متغیرهای خود را در مقاله به کار گیرند. به عبارتی دیگر، یافته‌های این پژوهش می‌تواند راهی کم‌هزینه باشد تا کاربران مختلف بتوانند به سرعت و با کمترین زمان دیدگاهی نسبت به متغیرهای مورد بررسی مقالات داشته باشند و در صورت دیدن مغایرت و پراکندگی بالای آماری توصیفی سایر مقالات با این مقاله، صحت داده‌ها را با دقت بیشتری بررسی نمایند.

نظر به مطالب ذکر شده، هدف اصلی این پژوهش بررسی آمار توصیفی متغیرهای پرکاربرد در مجلات حسابداری است. در این پژوهش ابتدا مبانی نظری و سپس یافته‌ها و نتیجه‌گیری ارائه خواهد شد.

مبانی نظری

تفاوت اصلی بین پژوهش‌های حسابداری و پژوهش در سایر رشته‌ها از جمله اقتصاد در این است که پژوهش در حسابداری نیازمند ترسیم حوزه نهادی ۱ است. پایگاه داده در پژوهش‌های تجربی شامل صورت‌های مالی است (بال و فوستر، ۱۹۸۲). همچنین بخش زیادی از مقالات چاپ‌شده در مجلات علمی حسابداری به ارتباط بین صورت‌های مالی و بازار سرمایه اختصاص دارد که از آن‌ها با عنوان پژوهش‌های بازار سرمایه یاد می‌شود. این حجم زیاد پژوهش‌ها، نشانه‌ای از تقاضا برای پژوهش در این حوزه است (کوتاری، ۲۰۰۱). همین امر سبب شده است تا تقاضا برای اطلاعات و افشائیات مندرج در صورت‌های مالی افزایش یابد. توسعه بانک‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی یکی از این راه‌ها است که باعث می‌شود علاوه بر استفاده پژوهشگران از داده‌های آن، داوران و سردبیران نیز بتوانند صحت داده‌ها را مورد بررسی قرار دهند. نتایج پژوهش‌هایی مانند میک و توماس (۲۰۰۴) و لند و لانگ (۲۰۰۲) بر اهمیت نوع و قابل اعتماد بودن پایگاه‌های داده مورد استفاده برای دانشجویان و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها برای انجام پژوهش تأکید داشته است. لارا، اوسما و نوگر (۲۰۰۶) توصیه کردند که پژوهشگران باید از مجموعه داده‌هایی که تصویری دقیق‌تر از کل جامعه مورد بررسی ارائه می‌دهد استفاده کنند.

در ایران چند پایگاه داده نه‌چندان قوی وجود دارد؛ از همین رو پژوهشگران و داوران برای گردآوری و نیز بررسی صحت داده‌ها با چالش‌ها و دشواری‌هایی روبه‌رو هستند. در همین زمینه مصلی نژاد و ناظمی (۱۳۹۸) اطلاعات مالی شامل نسبت‌ها، ارقام ترازنامه و صورت سود و زیان شرکت‌ها در سامانه اطلاع‌رسانی بورس و اطلاعات مندرج در بانک اطلاعاتی ره‌آورد نوین را مورد مقایسه قرار دادند. شواهد پژوهش آن‌ها مبین این واقعیت بود که تفاوت معناداری در اعداد گزارش شده مندرج در بانک اطلاعاتی ره‌آورد نوین و صورت‌های مالی شرکت‌ها وجود دارد. البته این پایگاه داده در سال‌های اخیر بهبودهایی یافته است. پایگاه مرکز مالی ایران نیز به‌تازگی شروع به فعالیت کرده است ولی نیازمند توسعه بیشتر است. برخی پژوهشگران نیز به‌طور دستی اقدام به جمع‌آوری داده می‌کنند و فایل‌هایی که به صورت پی‌دی‌اف در کدال وجود دارد را دانلود و داده‌های مورد نیاز را استخراج می‌نمایند. همین امر روشن می‌سازد که تا چه اندازه فقدان وجود پایگاه داده مؤثر، بر نتایج پژوهش‌ها اثرگذار است. پایگاه داده قوی، امکان بهبود مستمر و تکرار نتایج موجود را فراهم می‌آورد. از طرف دیگر، دستیابی خصوصی و دستی افراد

به داده‌ها، ضمن اینکه نیازمند صرف تلاش بیشتر در خصوص جمع‌آوری داده‌ها است، امکان وقوع اشتباه را نیز افزایش می‌دهد (وسارهیلی، ۱۹۸۴).

با توجه به مشکلات مطرح شده در خصوص پایگاه‌های داده در ایران، عدم نمایه‌سازی صورت‌های مالی شرکت‌های ایرانی در پایگاه‌های بین‌المللی و مشکلاتی که در آمار توصیفی داده‌های مقالات ایران وجود دارد، انگیزه اصلی این پژوهش ارائه یک بررسی و مقایسه از آمار توصیفی متغیرهای یکسان در مقالات منتشر شده در مجلات حسابداری ایران است. هدف از ارائه آمار توصیفی کسب درک و بینش از داده‌ها است. آمار توصیفی گام اصلی در هر پژوهش علمی برای ساده‌سازی مقادیر زیادی از داده‌ها به روشی معقول است. در واقع، هدف از آمار توصیفی ارائه توضیح و تفسیری روشن از اطلاعات جمع‌آوری شده است (فرانسز و لولیانو، ۲۰۱۸).

بال و فوستر (۱۹۸۲) پیدایش و تکوین ایده‌های پژوهش‌های تجربی را در عواملی چون اهمیت موضوع یا روش پژوهش برای اشخاص خارج از واحد تجاری مانند افراد حرفه‌ای یا متخصص در حسابداری، مدیران شرکت‌ها، سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان و جامعه آماری تحقیق، در دسترس بودن ساختار نظری به‌عنوان رهنمودی برای استفاده در پژوهش‌های تجربی، در دسترس بودن اطلاعات و روش‌های آماری و اقتصادسنجی برای تحلیل داده‌ها طبقه‌بندی نمودند. در این پژوهش بنا بر اهمیت موضوع و نقش داده برای نویسندگان، داوران و سردبیران، آمار توصیفی مقالات بررسی شده است. در این پژوهش تلاش شده است با استفاده از روش فراتحلیل، میانگین متغیرهای پرکاربرد در مقالات حسابداری محاسبه شده تا به عنوان یک معیار مشترک در اختیار پژوهشگران قرار گیرد. البته استفاده از یافته‌های این پژوهش با در نظر گرفتن محدودیت‌های مربوط به جامعه و نمونه آماری بایستی صورت پذیرد. از این شیوه سایر نویسندگان نیز تاکنون بهره برده‌اند. به طور نمونه محمدرضایی، تنانی و علی‌آبادی (۱۳۹۷) و فرجی، ایزد پور و جودکی چگینی (۱۳۹۷) میانگین آمار توصیفی پژوهش خود را با سایر پژوهش‌ها مقایسه نموده‌اند.

آمار توصیفی در پژوهش‌های تجربی حسابداری بسیار زیاد مورد استفاده قرار می‌گیرد. استفاده مناسب از روش‌های آماری و به طبع آن ارائه آمار توصیفی، اهمیت فزاینده‌ای در پژوهش‌های بازار سرمایه دارد؛ چراکه در صورت استفاده از اطلاعات نادرست، کل نتایج پژوهش زیر سؤال است. در بسیاری از نشریه‌ها، کمیته آماری اختصاصی وجود دارد که روش‌های مورد استفاده در تجزیه و تحلیل داده‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهد. این اجماع وجود دارد که الگوهای مطالعه و روش‌های آماری نامناسب منجر به نتایج نادرست، تفسیر ضعیف یافته‌های مطالعه و نتیجه‌گیری اشتباه می‌شوند (آتومب،

پترزلد، مارتینسون و چیروا، ۲۰۱۴). با توجه به مطالب مطرح شده یکی از راه‌های بررسی صحت داده‌ها، مقایسه آن با پژوهش‌های دیگر است. از همین رو در این پژوهش میانگین آمار توصیفی مقالات منتشر شده مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشینه پژوهش

تاکنون پژوهشی که به بررسی وضعیت آمار توصیفی مقالات پرداخته باشد، انجام نشده است. عمده پژوهش‌ها بیشتر به اهمیت ارائه آمار توصیفی و نقش آن در کیفیت مقالات می‌پردازند. از همین رو در این بخش اشاراتی به این پژوهش‌ها می‌شود.

بردبوری (۲۰۱۲) به بررسی دلایل عدم پذیرش مقالات از دید سردبیر پرداخت. در این مقاله از تحلیل محتوا برای تحلیل نظرات ۶۶ داور در ۳۳ مقاله ارسال شده به مجله حسابداری و مالی استفاده شد. در چک‌لیست پژوهش بردبوری (۲۰۱۲) تأکید شده است که پژوهشگران از مناسب بودن داده‌ها، توصیف دقیق نحوه انتخاب نمونه و ارائه جدول آمار توصیفی قبل از ارسال مقاله به مجله اطمینان حاصل نمایند.

دیکمن و زف (۲۰۱۴) برخی نواقص روش‌شناختی در مقالات پژوهش‌های تجربی حسابداری را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها اشاره می‌نمایند که نویسندگان باید استفاده از آمار توصیفی و رویکردهای دیگر را به‌عنوان وسیله‌ای برای حمایت از اعتبار اهداف پژوهش خود در نظر بگیرند. دیکمن و زف (۲۰۱۴) بیان نمودند که نویسندگان باید اهمیت اقتصادی و آماری پژوهش‌های خود و محدودیت‌های آزمون فرضیه‌های معمول را که در داده‌های آن‌ها اعمال می‌شود، در نظر بگیرند و این امر باعث افزایش احتیاط هنگام اعلام نتایج آماری می‌شود. نویسندگان باید ملزم به ارائه نتایج تمام آزمون‌های انجام شده، داده‌های مورداستفاده و حذف شده و در نهایت درصد ارائه دلیل و توجیه برای هر آزمون آماری باشند. داده‌ها باید در فرم مناسب و در یک بسته‌بندی آماری استاندارد ارائه شود و شامل دستورات نرم‌افزاری مناسب باشند.

استلوی (۲۰۱۷) به دلایل رد مقالات ارسالی به مجله بررسی حسابداری اروپا بدون ارسال به داوری بر اساس مقالات سال ۲۰۱۶ این مجله پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان می‌دهد که ارائه آماره‌های توصیفی ضعیف و روش‌شناسی نامناسب از جمله دلایل رد مقالات است.

بنی مهد و همکاران (۱۳۹۵) اشتباهات رایج در پژوهش‌های تجربی حسابداری را مورد بررسی قرار دادند. اشتباهات مربوط به اندازه‌گیری متغیرها، توزیع نامناسب داده‌های یک متغیر، عدم

رعایت ساختار گردآوری یکسان برای داده‌ها و عدم توجه به علامت منفی در اندازه‌گیری برخی متغیرها از جمله اشتباهات رایج بوده است.

محمدرضایی (۱۳۹۷) به بررسی قالب مناسب برای مقالات حسابداری از نوع آرشیوی پرداخت. وی در این پژوهش اهمیت ارائه آمار توصیفی درست و نحوه بیان آن را نیز مورد بحث قرار داده و اشاره می‌کند که برای ارسال مقاله به مجلات معتبر بین‌المللی حتماً برای آماره‌های توصیفی باید تفسیر محتوایی ارائه شود و ارائه این آماره‌ها بدون تفسیر، مناسب نیست.

حسینی و محمودخانی (۱۳۹۹) به بررسی عوامل مؤثر بر خروجی پژوهش‌های حسابداری ایران در سطح مجلات بین‌المللی پرداختند. نتایج این پژوهش بیانگر این بود که از منظر اعضای هیئت علمی، تعصب داوران مجلات بین‌المللی در قبال برخی روش‌های تحقیقاتی باعث می‌شود انتشار تحقیقات مربوط به ایران در مجلات بین‌المللی که در آن داده‌های حاصل از صورت‌های مالی ایران به راحتی در پایگاه‌های بین‌المللی در دسترس نیستند، دشوار باشد.

همان‌طور که مشاهده می‌شود تاکنون در پژوهش‌های داخلی یا خارجی، آمار توصیفی متغیرهای مقالات چاپ‌شده در مجلات حسابداری مورد تحلیل واقع نشده است. این پژوهش به بررسی وضعیت آمار توصیفی مقالات مجلات حسابداری مصوب وزارت علوم می‌پردازد.

پرسش‌های پژوهش

نتایج این پژوهش اهمیت ارائه درست آمار توصیفی را روشن می‌سازد. از همین رو پرسش‌های اصلی این پژوهش به شرح ذیل است:

- بازه زمانی متغیرهای مورد بررسی چگونه است؟
- فراوانی متغیرها در مقالات حسابداری ایران به چه میزان است؟
- میانگین آمار توصیفی متغیرها در مقالات حسابداری ایران چیست؟
- انحراف استاندارد و پراکندگی متغیرها در مقالات حسابداری ایران چگونه است؟
- توزیع متغیرها در چارک‌های اول و سوم چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

از نظر روش‌شناسی این مقاله با استفاده از روش کتابخانه‌ای و سندی و با پیمایش در متون و منابع نظری نگارش شده موجود در این زمینه گردآوری شده است. از منظر روش نیز می‌توان

بیان کرد که این پژوهش از نوع فراتحلیل ۱ است. مراحل اجرا و روش های آماری مورد استفاده در فراتحلیل به گونه ای است که آن را از سایر روش ها متمایز می سازد (شفیعی و زارع، ۱۳۹۸). در واقع فراتحلیل به فنون آماری اطلاق می شود که هدف آن یکپارچه سازی نتایج پژوهش های مستقل است. با روش فراتحلیل می توان نتایج پژوهش ها را با یکدیگر ترکیب کرد و روابط تازه ای میان پدیده های اجتماعی کشف کرد (عابدی، عریضی و محمدزاده، ۱۳۸۵).

در این پژوهش فراتحلیل آمار توصیفی مقالات مورد بررسی قرار گرفته است جامعه آماری این پژوهش، مجلات علمی پژوهشی حسابداری مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در ایران است. دوره زمانی این پژوهش مقالات منتشر شده مجلات حسابداری در بازه زمانی ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۷ است. مقالات مجلات بدون در نظر گرفتن موضوع پژوهش و صرفاً برحسب متغیرهای بررسی شده در پژوهش مورد نظر، انتخاب شده است. در این پژوهش متغیرهایی برای تحلیل انتخاب شده که دارای تعریف عملیاتی یکسان در مقالات باشد و امکان استنتاج متغیرها و در نتیجه قابلیت اتکای نتایج را فراهم آورد. برای انتخاب متغیرها محدودیت های زیر لحاظ شده است:

- تعریف عملیاتی متغیر بدون هیچ ابهامی در مقاله بررسی شده اشاره شده باشد و یا امکان مشخص کردن تعریف عملیاتی با توجه به موارد مندرج در متن مقاله وجود داشته باشد؛
- مقالاتی که در نمونه پژوهش، شرکت های بانکی، مالی و سرمایه گذاری را بررسی کرده بودند حذف شدند. دلیل استفاده از این شرط این است که بسیاری از مقالات مورد بررسی محدودیت عدم استفاده از شرکت های مالی و سرمایه گذاری را در نمونه مورد بررسی خود داشته اند؛ بنابراین در این پژوهش نیز در هنگام انتخاب مقالات، این عامل برای تعمیم پذیری نتایج لحاظ شد، به خصوص آن که ماهیت عملیات شرکت های مالی و سرمایه گذاری با سایر شرکت ها متفاوت است و این امر تأثیر چشم گیری بر نتایج می گذارد.

با لحاظ کردن شروط بالا ۱۶ مجله و ۶۳۲ مقاله مورد تحلیل قرار گرفت. نظر به مطالب مطروحه، ابتدا میانگین متغیرهای مورد بررسی، سال مورد مطالعه و تعریف عملیاتی متغیرها گردآوری شد و سپس متغیرهایی که تعریف عملیاتی آنها یکسان بود برای تحلیل استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

آمار مجلات مورد بررسی

در جدول زیر مجلات مورد بررسی و تعداد متغیرهای مورد بررسی، ارائه شده است. در این پژوهش مقالات منتشر شده در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار گرفتند. مجله دانش حسابداری مالی، پژوهش‌های تجربی حسابداری و بررسی‌های حسابداری و حسابرسی بیشترین و مجله حسابداری مدیریت، حسابداری ارزشی و رفتاری و حسابداری دولتی کمترین متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش را دارا بودند.

جدول ۱: تعداد متغیرها و مقالات مجلات مورد بررسی

ردیف	مجله	تعداد متغیرها
۱	دانش حسابداری مالی	۲۴۰
۲	پژوهش‌های تجربی حسابداری	۲۱۳
۳	بررسی‌های حسابداری و حسابرسی	۲۰۶
۴	دانش حسابداری	۱۹۶
۵	پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی	۱۹۵
۶	فصلنامه حسابداری مالی/مبارکه	۱۵۶
۷	پژوهش‌های حسابداری مالی اصفهان	۱۴۴
۸	تحقیقات حسابداری و حسابرسی	۱۴۲
۹	دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت	۱۳۳
۱۰	دانش حسابرسی	۱۲۵
۱۱	مطالعات تجربی حسابداری	۱۱۶
۱۲	پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی	۱۰۷
۱۳	پیشرفت‌های حسابداری	۱۰۳
۱۴	حسابداری مدیریت	۷۵
۱۵	حسابداری ارزشی و رفتاری	۳۰
۱۶	حسابداری دولتی	۲۰
تعداد	۱۶	۲۲۰۱

متغیرهای مورد بررسی

در جدول ۲ متغیرهای مورد بررسی به همراه تعریف عملیاتی آن اشاره شده است.

جدول ۲: تعریف عملیاتی متغیرها

ردیف	متغیر	تعریف عملیاتی متغیر
۱	جریان نقد عملیاتی به کل دارایی	وجه نقد عملیاتی به دارایی‌ها
۲	گردش دارایی‌ها ۱	فروش به کل دارایی‌ها
۳	نسبت دارایی ثابت ۲	دارایی ثابت به کل دارایی
۴	نسبت دارایی نامشهود ۳	دارایی نامشهود به کل دارایی
۵	نسبت جاری ۴	دارایی‌های جاری به بدهی‌های جاری
۶	نسبت سودآوری ۵	سود خالص به فروش
۷	فرصت‌های رشد ۶	ارزش بازار به دفتری حقوق صاحبان سهام
۸	ارزش بازار به دفتری دارایی	تقسیم ارزش بازار به ارزش دفتری دارایی
۹	ارزش دفتری به بازار حقوق صاحبان سهام	ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۱۰	رشد فروش	تغییرات فروش نسبت به سال گذشته تقسیم بر فروش سال گذشته
۱۱	رشد دارایی	جمع دارایی‌ها در پایان دوره منهای جمع دارایی‌ها در ابتدای دوره تقسیم بر جمع دارایی‌ها در ابتدای دوره
۱۲	اندازه شرکت ۷	لگاریتم فروش سالانه شرکت
۱۳	لگاریتم دارایی	لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت
۱۴	لگاریتم حقوق صاحبان سهام	لگاریتم جمع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۱۵	بازده دارایی ۸	سود خالص بر کل دارایی
۱۶	بدهی بلندمدت به دارایی یا اهرم	بدهی بلندمدت به کل دارایی
۱۷	سود عملیاتی به کل دارایی‌ها یا بازده دارایی‌ها	سود عملیاتی به کل دارایی‌ها یا بازده دارایی‌ها
۱۸	بازده حقوق صاحبان سهام (دفتری)	سود خالص بر حقوق صاحبان سهام
۱۹	بازده حقوق صاحبان سهام (بازار)	سود خالص بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام
۲۰	اهرم مالی ۹	کل بدهی به دارایی
۲۱	بدهی به حقوق صاحبان سهام	بدهی به حقوق صاحبان سهام
۲۲	نگهداشت وجه نقد ۱۰	وجه نقد به دارایی

1. Asset Turnover
2. Fixed Asset Ratio
3. Intangible asset ratio
4. Current ratio
5. Profitability ratio
6. Growth opportunities
7. firm Size
8. Return On Assets
9. Financial Leverage
10. Cash Holding

ردیف	متغیر	تعریف عملیاتی متغیر
۲۳	وجه نقد و سرمایه‌گذاری به دارایی	مجموع وجه نقد و سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت بر جمع دارایی‌ها
۲۴	توانایی مدیریتی ۱	مدل دمیرجیان و همکاران ۲۰۱۲
۲۵	سود هر سهم (EPS)	سود و زیان خالص بر تعداد سهام
۲۶	نسبت سود تقسیمی	سود تقسیمی هر سهم بر سود هر سهم
۲۷	نسبت سود به قیمت سهام	سود به قیمت سهام
۲۸	نسبت قیمت به سود (P/E)	قیمت سهام شرکت بر سود خالص به ازای هر سهم در پایان سال مالی
۲۹	حجم معاملات	نسبت حجم معاملات به مجموع سهام در دست سهامداران
۳۰	درصد سهام شناور آزاد	درصد سهامی که در اختیار سهامدار راهبردی نباشد
۳۱	ارزش دفتری هر سهم	حقوق صاحبان سهام تقسیم بر تعداد سهام شرکت
۳۲	مالکیت مدیریتی ۲	درصد سهام در اختیار اعضای هیئت‌مدیره (حقیقی و حقوقی)
۳۳	مالکیت نهادی	سهام تحت تملک بانک‌ها و بیمه‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بازنشستگی، شرکت‌های تأمین سرمایه و صندوق‌های سرمایه‌گذاری و سازمان‌ها و نهادهای دولتی، بر کل تعداد سهام منتشره شرکت
۳۴	رقابت در بازار محصول	شاخص هرfindal هریشمن
۳۵	نسبت موجودی کالا	جمع موجودی کالا و حساب‌های دریافتی تقسیم بر جمع دارایی‌ها
۳۶	عدم تقارن اطلاعاتی ۳	اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام
۳۷	نسبت کیوتوبین	جمع ارزش بازار سهام و ارزش دفتری بدهی‌ها تقسیم بر جمع ارزش دفتری دارایی‌ها
۳۸	ریسک سیستماتیک (بتا)	نسبت کوواریانس بازده سهام و بازده بازار بر واریانس بازده بازار

فرا تحلیل دوره زمانی متغیرهای مورد بررسی در مجلات حسابداری

در جدول ۳ نشان داده شده است که متغیرهای مورد بررسی در بازه‌های زمانی متفاوت مورد بررسی قرار گرفته‌اند. برای نمونه اگر سال‌های مورد بررسی نمونه یک مقاله ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ بوده است سعی شده در این مقاله، این سال‌ها به بازه زمانی ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ تفکیک شود. این کار برای تمام مقالات و متغیرهای آن‌ها انجام شده است و در نهایت مشخص شده است که برای هر یک از متغیرها کدام سال بیشترین تکرار و کمترین تکرار را داشته است تا به خوانندگان مقاله نگرشی از دوره زمانی متغیرها ارائه دهد. به عنوان نمونه در خصوص متغیر جریان نقد عملیاتی به کل دارایی در جدول ۳ سال ۱۳۷۰ اولین و سال ۱۳۹۶

1. Management Ability
2. Managerial Ownership
3. Information Asymmetry

آخرین سال مورد بررسی نمونه در مقالات بوده است. میانگین دوره زمان مورد بررسی این متغیر در بین مقالات مختلف که این متغیر را بررسی کرده بودند سال ۱۳۸۹ بوده است. سال ۱۳۹۱ بیشترین تکرار را در بین مقالات داشته است. بنابراین در بین کل مقالات بازه دوره زمانی این متغیر از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۶ بوده است.

جدول ۳: آمار توصیفی سال‌های مورد بررسی در متغیرها

ردیف	متغیر	میانگین سال	آخرین سال	اولین سال	میان‌سال	بیشترین تکرار سال	فراوانی در مقالات	انحراف استاندارد سال
۱	جریان نقد عملیاتی به کل دارایی	۱۳۸۹	۱۳۹۶	۱۳۷۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۴۳۶	۴/۵۳۰
۲	گردش دارایی‌ها	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۸۱	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۶۴	۳/۱۱۰
۳	نسبت دارایی ثابت	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۵۹۲	۳/۳۵۲
۴	نسبت دارایی نامشهود	۱۳۸۹	۱۳۹۴	۱۳۷۹	۱۳۸۹/۵	۱۳۸۹	۱۰۲	۳/۲۰۰
۵	نسبت جاری	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۰	۱۳۸۹	۱۳۹۱	۴۷۱	۴/۴۶۶
۶	نسبت سودآوری	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۵۶	۳/۷۵۸
۷	فرصت‌های رشد	۱۳۸۹	۱۳۹۶	۱۳۷۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۲۱۰	۳/۶۴۶
۸	ارزش بازار به دفتری دارایی	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۰	۱۳۸۹	۱۳۸۹	۱۰۸	۳/۳۱۶
۹	ارزش دفتری به بازار حقوق صاحبان سهام	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۷	۱۳۸۹	۱۳۹۱	۵۹۳	۳/۶۶۰
۱۰	رشد فروش	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۹۵۳	۳/۵۹۹
۱۱	رشد دارایی	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۱	۱۳۸۹	۱۳۸۹	۱۷۹	۳/۲۰۷
۱۲	اندازه شرکت	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۸۱	۱۳۹۱	۱۳۹۱	۳۶۳	۲/۸۴۷
۱۳	لگاریتم دارایی	۱۳۸۹	۱۳۹۶	۱۳۷۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۲۳۹۶	۳/۴۶۱
۱۴	لگاریتم حقوق صاحبان سهام	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۹	۱۳۸۹	۱۳۹۱	۹۹۴	۳/۲۶۳
۱۵	بازده دارایی	۱۳۹۲	۱۳۹۴	۱۳۷۷	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۷۱۷	۵۴/۵۸۹
۱۶	بدهی بلندمدت به دارایی	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۰	۱۳۹۰	۱۳۹۰	۳۴۳	۳/۱۲۴
۱۷	سود عملیاتی به کل دارایی‌ها	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۸۰	۱۳۹۰	۱۳۹۰	۳۸۸	۳/۳۳۸
۱۸	بازده حقوق صاحبان سهام (دفتری)	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۲۲۷	۳/۶۲۳
۱۹	بازده حقوق صاحبان سهام (بازار)	۱۳۹۲	۱۳۹۶	۱۳۸۴	۱۳۹۲	۱۳۹۲	۶۹	۲/۳۶۷
۲۰	اهرم	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۷۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۲۷۶۶	۳/۱۱۲
۲۱	بدهی به حقوق صاحبان سهام	۱۳۸۷	۱۳۹۵	۱۳۷۰	۱۳۸۸	۱۳۹۰	۲۵۸	۵/۲۱۲
۲۲	نگهداشت وجه نقد	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۸۳	۱۳۹۱	۱۳۹۱	۷۵	۲/۸۱۰

ردیف	متغیر	میانگین سال	آخرین سال	اولین سال	میان‌سال	بیشترین تکرار سال	فراوانی در مقالات	انحراف استاندارد سال
۲۳	وجه نقد و سرمایه‌گذاری به دارایی	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۸۰	۱۳۹۰	۱۳۹۰	۱۴۵	۳/۰۵۶
۲۴	توانایی مدیریتی	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۸۲	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۰۲	۲/۶۷۰
۲۵	سود هر سهم (EPS)	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۹۰	۳/۵۵۱
۲۶	نسبت سود تقسیمی	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۸۱	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۶۲	۴/۰۹۰
۲۷	نسبت سود به قیمت سهام	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۹	۱۳۸۹	۱۳۹۱	۶۸	۳/۹۰۵
۲۸	نسبت قیمت به سود (P/E)	۱۳۸۸	۱۳۹۵	۱۳۸۱	۱۳۸۸	۱۳۸۸	۱۲۸	۳/۵۱۲
۲۹	حجم معاملات	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۸۴	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۶۹	۲/۹۷۲
۳۰	درصد سهام شناور آزاد	۱۳۸۹	۱۳۹۴	۱۳۸۲	۱۳۸۹	۱۳۸۹	۸۹	۲/۷۶۱
۳۱	ارزش دفتری هر سهم	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۱	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۸۱	۳/۳۵۰
۳۲	مالکیت مدیریتی	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۰	۱۳۸۹	۱۳۸۹	۱۷۸	۳/۱۷۲
۳۳	مالکیت نهادی	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۸۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۷۵۱	۳/۱۹۰
۳۴	رقابت در بازار محصول	۱۳۹۰	۱۳۹۶	۱۳۷۹	۱۳۹۰	۱۳۹۰	۳۰۹	۳/۱۳۶
۳۵	نسبت موجودی کالا	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۰	۱۳۸۹	۱۳۹۱	۱۱۱	۳/۳۶۷
۳۶	عدم تقارن اطلاعاتی	۱۳۹۱	۱۳۹۶	۱۳۸۵	۱۳۹۱	۱۳۹۱	۷۱	۲/۵۰۶
۳۷	نسبت کیوتوین	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۸۱	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۲۱۰	۳/۰۹۰
۳۸	ریسک سیستماتیک (بتا)	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۳۷۷	۱۳۹۰	۱۳۹۰	۱۲۲	۳/۷۲۴

فرا تحلیل آمار توصیفی متغیرهای مورد بررسی در مجلات حسابداری

در جدول ۴ آمار توصیفی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است. شیوه استخراج این آمار توصیفی بدین نحو بوده است که ابتدا میانگین متغیرها از جداول آمار توصیفی مقالات استخراج شده و سپس با استفاده از میانگین‌های استخراج شده، میانگین، بیشینه، کمینه، انحراف استاندارد، میانه، چولگی، کشیدگی، مد، چارک اول و سوم به دست آمده است. همان‌طور که از جدول زیر مشخص است انحراف استاندارد یا انحراف معیار (پراکندگی) برخی از متغیرها زیاد و برخی کم است. به عبارتی نتایج جدول ۴ نشان می‌دهند که به‌طور میانگین داده‌های یک متغیر چه مقدار از مقدار متوسط تمام نمونه متغیر مورد بررسی در مقالات فاصله دارند. چنانچه انحراف استاندارد متغیر مورد بررسی در تمام مقالات نزدیک به صفر باشد، بدین معنی است که داده‌ها نزدیک به میانگین هستند و پراکندگی کمی دارند؛ درحالی‌که انحراف استاندارد بزرگ بیانگر پراکندگی با اهمیت داده‌ها است. متغیرهای نگهداشت وجه نقد، بازده حقوق صاحبان

سهام و نسبت دارایی نامشهود کمترین پراکندگی و متغیرهای سود هر سهم، ارزش دفتری هر سهم و لگاریتم دارایی بیشترین پراکندگی را در بین متغیرها دارد. متغیرهای اهرم مالی، لگاریتم دارایی و بازده دارایی دارای بیشترین فراوانی و متغیرهای نسبت سود به قیمت سهام، نسبت سود تقسیمی و سود هر سهم دارای کمترین فراوانی در بین متغیرهای مورد بررسی است.

جدول ۴: فراتحلیل بر روی میانگین متغیرهای مورد بررسی

ردیف	متغیر	بیشینه	کمینه	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	پراکندگی	کاپیتال	پراکندگی اول	پراکندگی سوم
۱	جریان نقد عملیاتی به کل دارایی	۰/۸۳	۰/۰۱	۵۳	۰/۱۴	۰/۱۲	۴/۲۷	۱۸۸۸	۰/۱۱	۰/۱۵
۲	گردش دارایی‌ها	۰/۸۷	۰/۰۴	۱۹	۰/۴۰	۰/۸۲	۲/۳۱	۱۰/۹۶	۰/۸۹	۰/۹۳
۳	نسبت دارایی ثابت مشهود	۰/۲۹	۰/۰۰	۶۳	۰/۲۳	۰/۲۶	۶/۸۸	۵۲/۲۴	۰/۲۴	۰/۳۰
۴	نسبت دارایی نامشهود	۰/۰۴	۰/۰۰	۱۳	۰/۰۷	۰/۰۱	۱/۵۳	۰/۵۳	۰/۰	۰/۰۸
۵	نسبت جاری	۱/۶۴	۰/۱۱	۵۴	۳/۲۰	۱/۳۴	۷/۰۲	۵۰/۱۱	۱/۱۴	۱/۴۰
۶	نسبت سودآوری	۲۲/۱۹	-۵/۲۰	۱۸	۸/۹۲	۰/۲۵	۰/۹۴	۰/۶۹	۰/۱۵	۱۳/۷۶
۷	فرصت‌های رشد	۲/۲۵	۵/۹۰	۱۵۹	۱/۱۶	۲/۱۴	۱/۴۲	۲/۸۶	۱/۶۵	۲/۵۹
۸	ارزش بازار به دفتری دارایی	۱/۱۷	-۱/۰۴	۱۴	۰/۸۱	۱/۴۴	-۱/۴۵	۳/۹۷	۰/۸۳	۱/۵۵
۹	دفتری به بازار حقوق	۰/۹۱	۵/۹۶	۶۸	۰/۹۰	۰/۶۵	۳/۳۱	۱۴/۷۳	۰/۵۴	۰/۸۲

ردیف	توضیح	میانگین	بسیجیه	کمیته	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	پراکنش	کمیته	چارک اول	چارک سوم
	صاحبان سهام										
۱۰	رشد فروش	۰/۳۱	۱/۷۷	۰/۸۹	۱۲۰	۰/۳۶	۰/۲۱	۲/۲۲	۶/۳۲	۰/۱۸	۰/۲۶
۱۱	رشد دارایی	۰/۲۰	۰/۵۰	۰/۱۲	۲۲	۰/۰۸	۰/۱۸	۳/۱۳	۱۱/۲۲	۰/۱۶	۰/۲۰
۱۲	اندازه شرکت	۱۰/۸۳	۱۴/۷۰	۳/۰	۵۶	۳/۲۸	۱۲/۰۹	۰/۸۷	-۰/۸۹	۶/۹۷	۱۳/۳۰
۱۳	لگاریتم دارایی	۶۰/۹۴	۱۴۰/۳۲/۰	۰/۶۳	۳۱۰	۷۹۶/۳۵	۱۳/۳۱	۱۶/۹۴	۲۸۶/۹ ۸	۶/۲۰	۱۳/۸۰
۱۴	لگاریتم حقوق صاحبان سهام	۱۳/۶۷	۲۹/۰۲	۰/۱۴	۱۲۵	۷/۵۱	۱۲/۹۷	۰/۸۹	۰/۲۷	۱۱/۶ ۵	۱۳/۹۱
۱۵	بازده دارایی	۰/۱۶	۲/۳۶	-۰/۱۲	۲۲۰	۰/۱۹	۰/۱۳	۸/۲۴	۸۸/۵۴	۰/۱۱	۰/۱۶
۱۶	بدهی بلندمدت به دارایی	۰/۲۲	۰/۹۰	۰/۰۵	۴۵	۰/۲۴	۰/۱۰	۱/۵۷	۰/۹۵	۰/۰۹	۰/۲۳
۱۷	سود عملیاتی به کل دارایی‌ها	۰/۱۵	۰/۶۷	-۰/۹۹	۴۴	۰/۲۰	۰/۱۵	-۴/۲۹	۲۸۷۰	۰/۱۴	۰/۱۸
۱۸	بازده حقوق صاحبان سهام (دفتری)	۰/۲۶	۰/۸۲	-۰/۸۷	۲۸	۰/۲۷	۰/۳۴	-۲/۶۶	۱۲/۳۲	۰/۱۶	۰/۳۸
۱۹	بازده حقوق صاحبان	۰/۱۳	۰/۲۰	۰/۰۵	۱۴	۰/۰۵	۰/۱۲	۰/۱۲	-۱/۴۴	۰/۰۹	۰/۱۹

ردیف	تغییر	میانگین	پیشینه	کمینه	تعداد	انحراف استاندارد	میان	جولگی	کشیدگی	چارک اول	چارک سوم
	سهام (بازار)										
۲۰	اهرم مالی	۰/۶۰	۳/۰۲	۰/۰۶	۳۸۰	۰/۱۸	۰/۶۲	۶/۲۳	۱۰/۱۹ ۱	۰/۵۹	۰/۶۵
۲۱	بدی به حقوق صاحبان سهام	۱/۸۰	۲/۸۳	۰/۵۰	۲۶	۰/۷۲	۲/۰۶	-۰/۸۵	-۰/۷۶	۱/۰۱	۲/۲۷
۲۲	نگهداشت وجه نقد	۰/۰۷	۰/۱۵	۰/۰۳	۱۱	۰/۰۴	۰/۰۴	۱/۳۸	۱/۰۴	۰/۰۴	۰/۰۸
۲۳	وجه نقد و سرمایه گنا ری به دارایی	۰/۰۶	۰/۱۳	۰/۰۴	۱۹	۰/۰۲	۰/۰۶	۲/۸۶	۱۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۰۶
۲۴	توانایی مدیریتی	۰/۳۲	۵/۸۱	-۰/۰۶	۳۶	۱/۱۶	-۰/۰۰	۴/۶۰	۳۳/۰۲	-۰/۰۰	-۰/۰۱
۲۵	سود هر سهام (EPS)	۲۵۹/۱۹	۱۹۷۸/۰۰	۰/۰۷	۱۰	۵۸۶/۸۹	۶۶۱/۶۴	۳/۱۴	۹/۹۱	۳۳/۰۵	۱۱۶/۶۵
۲۶	نسبت سود تقسیمی	۱۸/۷۵	۷۹/۷۹	۰/۳۰	۹	۳۳/۳۵	-۰/۶۳	۱/۴۸	-۰/۲۸	۰/۴۴	۵/۵۱
۲۷	نسبت سود به قیمت سهام	۰/۱۵	۰/۱۹	۰/۱۲	۷	۰/۰۸	-۰/۱۳	۰/۵۱	-۲/۹۵	۰/۱۲	-۰/۱۸
۲۸	نسبت قیمت به سود (P/E)	۱۳/۹۶	۷۹/۹۴	-۱/۳۳	۱۳	۳۰/۴۸	۷/۳۱	۳/۳۳	۱۱/۰۰	۶/۴۶	۱۳/۹۴
۲۹	حجم معاملات	۳/۹۵	۱۶/۰۲	۰/۰۴	۹	۶/۸۴	-۰/۴۷	۱/۶۰	-۰/۷۱	۰/۰۱	۸/۷۴

ردیف	موضوع	پایگان	بسیجیه	کینه	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	پراکندگی	کدگذاری	چارک اول	چارک سوم
۳۰	درصد سهام شناور آزاد	۵/۶	۲۵/۲۴	۰/۱۹	۱۱	۹/۷۵	۰/۲۴	۱/۶۳	۰/۱۹	۰/۶۱	۱۱/۸۹
۳۱	ارزش دفتری هر سهم	۲۵۸۷/۷۴	۷۳۱/۳۳	۲/۶	۹	۲۳۹۳/۵	۲۱۹/۲۳	۱/۱۶	۱/۲۵	۸۷۴/۹	۲۸۲/۹
۳۲	مالکیت مدیریتی	۰/۹۳	۶/۷۰	۰/۱	۲۱	۱/۴۱	۰/۶۶	۳/۷۵	۱۴/۳۴	۰/۳۶	۰/۶۷
۳۳	مالکیت نهادی	۱۶/۱	۷۷/۴۱	۰/۵	۱۰۰	۲۵/۵	۰/۷۰	۱/۳۳	-۰/۳۳	۰/۵۱	۴۴/۵۸
۳۴	رقابت در بازار محصول	۰/۳۳	۱/۵۷	۰/۰۰	۳۸	۰/۳۳	۰/۶	۲/۴۵	۶/۷۷	۰/۵	۰/۳۷
۳۵	نسبت موجودی کالا	۰/۵	۰/۶۷	۰/۱۷	۱۵	۰/۳۳	۰/۵	-۰/۹۸	۵/۹	۰/۴۸	۰/۵۴
۳۶	عدم تقارن اطلاعاتی	۱۱/۷۳	۱۳/۵	-۰/۱۸	۱۱	۳/۱۵	۰/۴	۳/۰۰	۸/۹۹	۰/۳	۱/۳
۳۷	نسبت کیوتوین	۱/۷۸	۵/۹۵	۰/۵	۳۶	۱/۱۴	۱/۵۷	۲/۵۵	۹/۸۲	۱/۴۴	۱/۸۵
۳۸	ریسک سیستماتیک (بتا)	۰/۶۹	۱/۹۱	۰/۲۰	۱۵	۰/۴۲	۰/۶۹	۲/۳۶	۷/۱۳	۰/۴۸	۰/۷۸

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی آمار توصیفی متغیرها در مقالات حسابداری ایران بوده است. طبق یافته‌ها، مجله دانش حسابداری مالی بیشترین و مجله حسابداری دولتی کمترین متغیرهای موردبررسی در این پژوهش را پوشش داده است. یافته‌ها نشان داد انحراف استاندارد و پراکندگی برخی از متغیرها زیاد و برخی کم است. متغیرهای نگهداشت وجه نقد، بازده حقوق صاحبان سهام و نسبت دارایی نامشهود کمترین پراکندگی و متغیرهای سود هر سهم، ارزش

دفتری هر سهم و لگاریتم دارایی بیشترین پراکندگی را در بین متغیرها دارد. البته لازم به ذکر است که علی‌رغم اینکه تعریف عملیاتی این متغیر در تمام مقالات لگاریتم دارایی‌ها بوده است، مقیاس‌های سنجش دارایی‌ها متفاوت است. در مقالات از مقیاس‌های مختلف (مانند هزار ریال، هزار میلیون ریال) استفاده می‌کنند. از این رو پراکندگی بالای متغیر لگاریتم دارایی می‌تواند به خاطر استفاده از مقیاس‌های مختلف در مقالات باشد. از این رو هنگام استفاده از نتایج این پژوهش بایستی این موضوع را مدنظر قرار داد و نویسندگان نیز لازم است در متن مقاله مقیاس متغیرها را به طور دقیق توضیح دهند.

متغیرهای اهرم مالی، لگاریتم دارایی و بازده دارایی بیشترین فراوانی و متغیرهای نسبت سود به قیمت سهام، نسبت سود تقسیمی و سود هر سهم دارای کمترین فراوانی در بین متغیرهای موردبررسی است. در مجموع یافته‌ها حکایت از این دارد تفاوت و پراکندگی‌هایی بین آمار توصیفی متغیرها وجود دارد که این امر می‌تواند به دلیل تفاوت در زمان موردبررسی مقالات و نیز تفاوت‌های دیگری که در نمونه و جامعه آماری پژوهش‌ها بوده است باشد. البته انحراف معیار برخی متغیرها و تفاوت بیشینه و کمینه نیز ناچیز است.

علی‌رغم وجود تفاوت در میزان متغیرها، مقایسه آمار توصیفی متغیرهای یک مقاله با مقالات دیگر یک روش مطلوب برای اثبات صحت داده‌ها است. همان‌طور که سرلک و همکاران (۱۳۹۷) و محمدرضائی و همکاران (۱۳۹۷) آمار توصیفی ذکر شده در مقاله خویش را با سایر مقالات مقایسه نمودند. البته این امر هنگامی صورت می‌گیرد که سعی شود داده‌ها از حیث زمان موردبررسی مقالات، جامعه آماری و نمونه‌ها و سایر شرایط ذکر شده در مقالات با یکدیگر تطبیق داده شود.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند بینشی در مورد حدود آمار توصیفی متغیرها ارائه دهد و مورد استفاده پژوهشگران، داوران و سردبیران نشریات حسابداری وجود دارد واقع شود. به عبارتی آمار توصیفی مقالات تحت داوری یا مقالات در دست نگارش می‌تواند با آمار توصیفی این مقاله که میانگینی از آمار توصیفی مقالات چاپ‌شده قبلی است با در نظر گرفتن محدودیت‌هایی که در جامعه و نمونه آماری پژوهش وجود دارد به‌عنوان راه‌کاری سریع و کم‌هزینه استفاده شود.

این پژوهش دارای محدودیت‌هایی است. مهم‌ترین محدودیت عدم درج تعریف عملیاتی متغیرها در تعدادی از مقالات است و این امر بررسی متغیر مذکور را در نمونه این پژوهش دشوار

می‌نمود. این موضوع البته مسئله‌ای است که باید مورد توجه داوران قرار گیرد و خود نیز حاکی از ضعف در چنین مقالاتی است که تعریف روشنی از نحوه اندازه‌گیری متغیرهای مورد بررسی ارائه ننموده‌اند.

تعدادی از متغیرهای این پژوهش، فراوانی کمتر و تعدادی از متغیرها فراوانی بیشتری داشتند، در نتیجه عامل تعداد نمونه مورد بررسی ممکن است بر نتایج این پژوهش اثر گذاشته باشد. همچنین بایستی تفاوت دوره زمانی مورد بررسی مقالات و این عامل که ممکن است در نمونه یک پژوهش، شرکت‌های زیان ده از جامعه آماری حذف شده باشند و نمونه پژوهش دیگر شامل شرکت‌های زیان ده باشد مورد توجه قرار گیرد. به خصوص که در برخی مقالات، متغیرها به صورت نسبت‌های مختلفی بیان شده و داده‌های پرت به رویه‌های مختلفی حذف شده باشد. حتی ممکن است میانگین آمار توصیفی مقالات در سطح شرکت‌ها و نیز صنایع تفاوت‌هایی داشته باشد. علی‌رغم این محدودیت‌ها، نظر به اینکه در این مقاله کمترین، بیشترین، میانگین، انحراف معیار و دوره زمانی متغیرهای مقالات ذکر شد، پژوهشگران می‌توانند بینشی از وضعیت آمار توصیفی مقالات داشت. با در نظر گرفتن محدودیت‌های این پژوهش، به داوران و سردبیران مجلات حسابداری پیشنهاد می‌شود هنگام استفاده از نتایج این پژوهش و در صورت مشاهده پراکندگی و تفاوت بالای بین آمار توصیفی مقالات ارسال شده به داوری با یافته‌های این مقاله، از سایر رویه‌های صحت‌سنجی داده‌ها نیز استفاده نمایند. به طور نمونه از نویسندگان درخواست داده داشته باشند تا به‌طور دقیق‌تری آماری توصیفی مقالات را بررسی نمایند. به عبارت دیگر یافته‌های این پژوهش می‌تواند در کنار سایر ابزارهای صحت‌سنجی داده‌ها استفاده شود و مانعی برای استفاده از سایر روش‌های صحت‌سنجی داده‌ها توسط داوران نیست. همان‌طور که پیش‌تر نیز تأکید شد داوران و سردبیران هنگام استفاده از نتایج این پژوهش بایستی به محدودیت‌های پژوهش توجه ویژه‌ای داشته باشند.

با توجه به جهش‌های نرخ ارز و تجدید ارزیابی‌های رخ داده در سال‌های اخیر، پژوهشگران در تحقیقات آینده می‌توانند بعد اینکه داده‌های مقالات به‌روزتر شد این پژوهش را با مقالاتی که از داده‌های سال‌های جدیدتر استفاده نموده‌اند تکرار نموده و نتایج پژوهش خود را با این مقاله مقایسه نمایند. همچنین سایر پژوهشگران می‌توانند به تحلیل سایر متغیرهایی که در این پژوهش مورد بررسی قرار نگرفته است پردازند. پیشنهاد پژوهشی دیگر این است که پژوهشگران به بررسی تفاوت‌های آمار توصیفی مقالات در بانک اطلاعاتی ره‌آورد نوین و مرکز مالی ایران

با آمار توصیفی ذکر شده در مقالات حسابداری پردازند. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهشگران آینده تفاوت آمار توصیفی متغیرها در طی زمان و در بازه‌های زمانی مختلف را مورد بررسی قرار دهند تا مشخص شود که آیا در مقدار متغیرها در طی زمان تفاوت معنی‌دار وجود دارد یا خیر و در صورت وجود تفاوت کدام متغیرها از بیشترین و کمترین تفاوت برخوردار هستند.

منابع

- بنی مهد، بهمن؛ عربی، مهدی و حسن‌پور، شیوا. (۱۳۹۵). اشتباهات رایج در پژوهش‌های تجربی حسابداری. *دانش حسابداری مالی*، ۳(۱)، ۲۱-۴۵.
- حسینی، سید علی و محمودخانی، مهناز. (۱۳۹۹). عوامل مؤثر بر خروجی پژوهش‌های حسابداری پژوهشگران ایرانی در سطح مجلات بین‌المللی. *پیشرفت‌های حسابداری*، ۱۲(۱)، ۱۲۹-۱۵۶.
- سرلک، نرگس؛ فرجی، امید؛ ایزدپور، مصطفی و جودکی چگنی، زهرا. (۱۳۹۷). بیش اعتمادی مدیران و نگاهداشت وجه نقد با تأکید بر نقش تعدیل‌کننده کیفیت حسابرسی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۵(۲)، ۱۹۹-۲۱۴.
- شفیعی، سلیمان؛ زارع، امین. (۱۳۹۸). روش‌شناسی فراتحلیل در علم اطلاعات و دانش‌شناسی: چیستی، ویژگی‌ها و چالش‌ها. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۱(۱)، ۵۷-۷۲.
- عابدی، احمد؛ عریضی، حمیدرضا و محمدزاده، فاطمه. (۱۳۸۵). درآمدی بر روش پژوهش فراتحلیل در تحقیقات آموزشی. *حوزه و دانشگاه*، ۱۲(۴۹)، ۱۲۱-۱۴۰.
- محمدرضائی، فخرالدین. (۱۳۹۷). قالب مناسب برای مقالات حسابداری از نوع آرشیوی. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۷(۲۶)، ۱۸۹-۲۰۸.
- محمدرضائی، فخرالدین؛ تنائی، محسن و علی‌آبادی، ابوالفضل. (۱۳۹۷). خطای حسابرسی: تأخیر در گزارش حسابرسی و نقش تعدیل‌گر مالکیت خانوادگی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۵(۱)، ۵۱-۷۰.
- مصلی‌نژاد، آرزو و ناظمی، امین. (۱۳۹۸). بررسی صحت اطلاعات مالی مندرج در بانک اطلاعاتی ره‌آورد نوین. *هفدهمین همایش ملی حسابداری ایران*. قم. ایران.
- نامور، هومن؛ زمانی مقدم، افسانه؛ محمد داودی، امیرحسین و صالحی، مسلم. (۱۳۸۶). آمار توصیفی در علوم رفتاری، تهران: روان‌شناسی و هنر
- Abedi, A., Oreyzi, H., Mohammad Zadeh, F. (2006). An Introduction to the Meta Analysis Method in Educational Researches. *Methodology of Social Sciences and Humanities*, 12(49), 122-140. (In Persian)
- Ball, R., & Foster, G. (1982). Corporate financial reporting: A methodological review of empirical research. *Journal of accounting Research*, 4(5), 161-234.
- Banimahd, B., Arabi, M. (2016). Common Mistakes in Accounting Empirical Researches. *Journal of Financial Accounting Knowledge*, 3(1), 21-45. (In Persian).
- Bradbury, M. E. (2012). Why you don't get published: an editor's view. *Accounting & Finance*, 52(2), 343-358.
- Dyckman, T. R., & Zeff, S. A. (2014). Some methodological deficiencies in empirical research articles in accounting. *Accounting Horizons*, 28(3), 695-712.
- Franzese, M & Iuliano, A. (2018). Descriptive Statistics. <http://iranarze.ir/wp-content/uploads/2018/09/E9543-IranArze.pdf>
- Hosseini, S., Mahmoudkhani, M. (2020). Effective factors on the Output of Iranian Researchers' Accounting Research at the Level of International journals. *Journal of accounting advances*, 12(1), 129-156. (In Persian)

- Hussain, M. (2012). Descriptive statistics--presenting your results I. JPMA. *The Journal of the Pakistan Medical Association*, 62(7), 741.
- Kothari, S. P. (2001). Capital markets research in accounting. *Journal of accounting and economics*, 31(1-3), 105-231.
- Land, J., and M. H. Lang, 'Empirical Evidence on the Evolution of International Earnings', *the Accounting Review*, 77 (s-1), 115-133.
- Lara, J. M. G., Osma, B. G., & Noguer, B. G. D. A. (2006). Effects of database choice on international accounting research. *Abacus*, 42(3-4), 426-454.
- Larson, M. G. (2006). Descriptive statistics and graphical displays. *Circulation*, 114(1), 76-81.
- Meek, G. K., & Thomas, W. B. (2004). A review of markets-based international accounting research. *Journal of International Accounting Research*, 3(1), 21-41.
- MohammadRezaei, F. (2018). Template for archival accounting research. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 7(26), 189-208 (In Persian).
- Mohammadrezaei, F., Tanani, M., Aliabadi, A. (2018). Audit Failure: Audit Report Lag and Moderating Role of Family Ownership. *Accounting and Auditing Review*, 25(1), 51-70. (In Persian).
- Mosalanezhad, A & Nazemi, A. (2019). Assessing the accuracy of financial information contained in RahavardNovin database. 17th National Accounting Conference of Iran. Qom. (In Persian).
- Namvar, H., Zamani moghaddam, A., Mohammad Davoudi, A & Salehi, M. (2007). *Descriptive Statistics in Behavioral Sciences*, Tehran: Psychology and Art. (In Persian).
- Otwombe, K. N., Petzold, M., Martinson, N., & Chirwa, T. (2014). A review of the study designs and statistical methods used in the determination of predictors of all-cause mortality in HIV-infected cohorts: 2002-2011. *PloS one*, 9(2), e87356.
- Sarlak, N., Faraji, O., Ezadpour, M., Joudaki Chegeni, Z. (2018). CEO Over-confidence and Corporate Cash Holdings: Emphasizing the Moderating Role of Audit Quality. *Accounting and Auditing Review*, 25(2), 199-214. (In Persian).
- Stolowy, H. (2017), Letter from the Editor: Why are papers desk rejected at European Accounting Review? *European Accounting Review*, 26(3), 411- 418.
- Vasarhelyi, M.A. (1984). Database in accounting research, <http://raw.rutgers.edu/MiklosVasarhelyi/Resume%20Articles/Funded%20research/Databasesinaccountingresearch.pdf>

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC BY-NC-ND 4.0 license.